د (الف) برخه:د زراعت عمومي ماشين آلات

ځلورم لوست: د زراعتي ماشين آلاتو په شاوخوا كي د خوندي چاپيريال ساتنه.

اصطلاحات

- Personal Protective Equipment (PPE)
  د خوندي توب او مخ نيوني ځاني يا شخصي وسايل
- Poison زهر يا زهر لرل
- Safety خوندي توب
- Warning خبرداري يا خبرتيا
- Caution احتياط
- Danger خطره
- Flammable اور اخستونكي
- Hazard احتملي خطره
- Material safety data sheet (MSDS)
  د موادو او توكيو دخوندي توب معلوماتي پاڼه

خوندي توب څه معني لري؟

- خوندي توب يا مصؤنيت له زيان، مرګ ژوبلي او خطر څخه د ځان او مال له ساتنې څخه عبارت دي.
- ديوه كار او كاري ځاي بشپړه خوندي توب امكان نلري، ولی د يو لړ اقداماتو او تدبيرونو په پيلي كولو سره كولاي شو تر څو يو كار يا كاري سيمه تر ډيره حده خوندي او محفوظه كړو. تر څو له احتمالي خطراتو څخه خوندي او په امن كي پاتي شو.
- د خوندي توب عمومي لارښوونو ته بايد په هر وخت او ځاي كي پاملرنه وشي.

څرنګه کولای شو خوندي توب عملي کړو؟

1. تل او هر ځاي له خوندي توب او محافظت څخه خبرداره اوسي. همیشه خپل چاپیریال کي هغه کړني او فعالیتونه تر څارني لاندي ونیسئ کوم چي کیداي شي تاسو ته خطر او زیان پیدا کړي.
2. مخکي له دي چي اقدام وکړي فکر وکړه! ځکه په بیره توګه اقدام کول کیداي شي تاسو ته ستونځي راولاړی کړي او د کومي حادثي لامل ش وګرځی.
3. د خوندي توب ځانګړي تمرینات او کړني زده کړئ او د خوندی توب او مصوئنیت زده کړي همیشه تعقیب کړئ.
4. دا په ګوته کړي چي د خطر ګواښ چیرته دي، او په یاد ولري چیرته چي خطره وي له هغه ځاي څخه ځان وساتئ.
5. کله هم چي خوندي توب ته د احتمالي خطري په اړه پوه شوی، نو نور خلک هم لدغه حالت څخه خبر کړئ.

څرنګه کولاي شو خوندي توب عملي کړو؟

6. تل هدايات او لارښووني له نظره تيروه او هغه په بشپړه توګه په ډير احتياط سره تعقيب کړه!!
7. هميشه سامان آلات او وسايل په ښه خوندي حالت کي وساتئ.
8 هميشه له مناسبو محافظوي او ساتندويه وسايلو څخه ګټه واخلئ!
9. بي مورده او غير اړينه خطره (Risks) په ځان مه اخلئ!
١٠. د مصؤنيت او خوندي توب تولي لارښووني او مقرري په پام کي ونيسئ!

څرنګه کولای شو خوندي توب عملي کړو؟

- ددي لپاره چي خوندي توب عملي او پياده شي او له خطرى سره مقابله وشى، نو اړينه خبره ده چي بايد هميشه چمتوالي ولرو او بايد مناسب وسايل موجود وي.
  - Education روزنه او پوهه
  - Signs د خطر علامي او نښني
  - MSDS د موادو او توکيو دخوندي توب معلوماتي پاڼه
  - Proper storage مناسبه او ښه زيرمه
  - Emergency response د بيړني او اضطراري غبرګون سيستم.

Education روزنه او پوهه

- روزنه او تعلیم د خوندی توب لپاره ډیر ارزښتناکه قدم او پړاو شمیرل کیږي.
- پدي باندي ځان پوهول چي مونږ په څه شي پسي ګرځو له خطراتو څخه په خوندي توب کي ډیره مرسته کوي.
- مخکي له دي چي له وسایلو څخه استفاده وشي یا یو فعالیت ترسره شي که چیري د خوندي توب روزنه (Training) واخستل شي، دغه عمل به له مونږ سره په مصؤنانه او خوندی اجراآتو کي ممده او مرستندویه تمام شی.

د خطر علامي او نښې Signs

- له بيلابيلو نښو او علامو څخه ګټه اخستل کيداي شي له موټر سره د خوندي توب او مصؤنيت په برخه کي مرسته وکړي.
- ټل علامي او نښې په دقت سره ولولئ او هغوي ته غاړه کيږدئ!
- پدي باندي ښه ځان پوه کړئ ! چي دغه بيلابيلي علامي او نښې څه معني لري او کومو خطراتو ته اشاره کوي.

د MSDS مواد او توکیو دخوندي توب معلوماتي پاڼه

- ټول کیمیاوي توکي او مواد له ځان سره د **توکیو د خوندي توب معلوماتي پاڼه (MSDS)** لري دا هغه پاڼه ده چي د اړونده کیمیاوي توکیو د مصؤني او خوندي کارونی په اړه معلومات چمتو کوي.
- د **توکیو د خوندي توب معلوماتي پاڼه (MSDS)** نه یواځي دا چي د زراعتي کیمیاوي توکیو او موادو سره باید موجوده وي باید له نورو توکیو لکه د ښوونځیو د لابراتوارتړ په توکیو او موادو کي هم باید موجوده وي.
- کوم معلومات چي په **MSDS** کی درج دي له مونږ سره مرسته کوي تر څو کیمیاوي توکي او مواد په مناسبه او ښه توګه وکاروو او ځان خوندي وساتو.

MSDS د موادو او توكيو دخوندي توب معلوماتي پانه

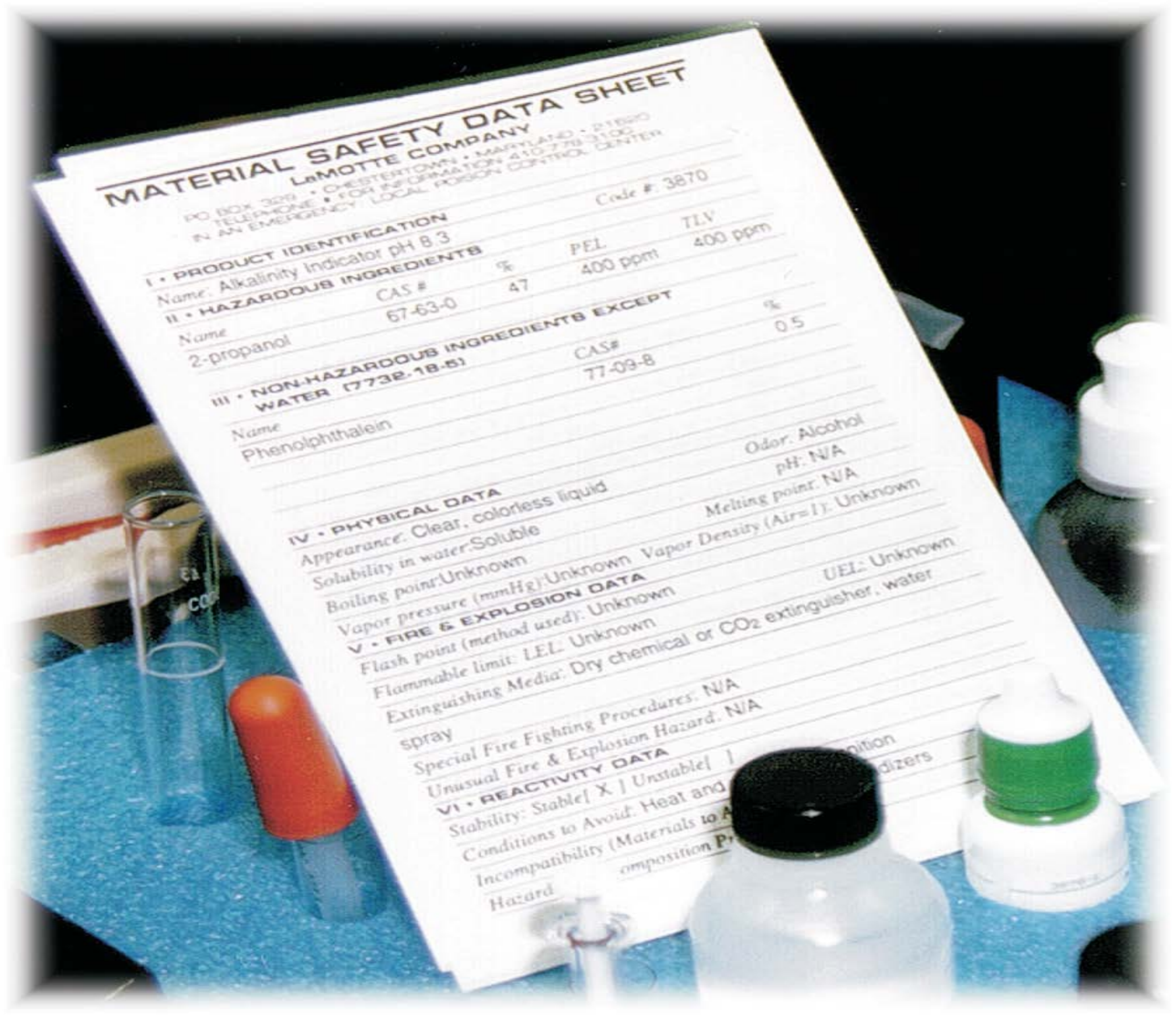

مناسبه او بنه زیرمه Proper storage

- کیمیاوي توکي او داسي نور خطرناکه محلولونه باید په مناسبه او بنه توګه زیرمه شي.
- د زیان رسوونکو موادو د خوندي توب لپاره باید مصؤني الماري تر لاسه شي، او کوم خلک چي دغو الماریو ته نژدي کار وبار کوي باید مصؤنیت یي خوندي وي.

د Emergency response بیړني او اضطراري غبرګون سیستم.

- ددي سره سره چي مخکني مناسب محافظوي تدبیرونه نیول شوي دي، خو بیا هم حادثي را مینځ ته کیږي.
- د غبرګون وخت کیداي شي د حادثي د ماهیت پر اساس توپیر وکړي، د مثال په توګه یوه وړه حادثه او یوه لویه مرګ ژوبله.
- پدي ځان پوه کړئ! چي څرنګه باید غبرګون او عکس العمل وښودل شي.

خطرات (Hazards) څه شي دي؟

- له خطر څخه عبارت دي (Hazard).
- مونږ همیشه خطرات په سترګو وینو خو تل ځان نشو ورڅخه خوندي کولاي، ددي سره سره چي زمونږ په چاپیریال کي خطرات شته، مونږ کولاي شو ددغو خطراتو د کمښت په موخه یو لړ ګامونه پورته کړو.

خطرات (Hazards) څه شي دي؟

- په کرهنه او زراعت کي ډېر داسي ځايونه شته چي په هغوي کي خطري موجودی دی.
- دغه خطري (Hazards) کيداي شي په پټي، کرهنيزه کاروبار او د کور په مينځ او شاوخوا کي موجودی وي.
- نباتات او څاروي کيداي شي هر وخت خطر وي.
- د احتمالي خطرناکه ځايونو او سيمو پيژندنه له مونږ سره مرسته کوي تر څو ځانونه له دغسي ځايونو او مواردو څخه وژغورو.

خطرات (Hazards) څه شي دي؟

- **د لاس وسایل، لکه پلاس، انبور، څټک، پیچ کښ یا پیچ تاوو باید په ښه کاري شرایطو باندي سمبال وي او هر یو یي د خپلي موخي او اړونده کار لپاره استعمال شي.**

خطرات (Hazards) څه شي دي؟

- بریښنایي وسایل(Power tools) لکه اره، برمه او څرخ په ځانګړي توګه خطرناکه وي، له دغه ډول وسایلو څخه باید په ښه او مناسبه توګه او د جوړونکي د لارښوونو پر اساس کار واخستل شی.
- ټول محافظوي وسایل (All safety devices) باید پخپل موجود او فعاله وي.

خطرات (Hazards) څه شي دي؟

- انجونه او د سونګ مواد کيداي شي خطرناکه وي. له سوځيدني څخه ځان ساتنه ډيري پاملرني ته اړتيا لري ترڅو ګرم او سوځنده پرزي په احتياط سره اوچته شي. کله چي په انجن او د سونګ له موادو سره کار کوي پدي صورت کي ventilation يا د تهړبوخي لري کونى سيستم ډيره اړينه ده. د سونګ مواد بايد په مناسبو لوښو او خوندي ځايونو کي زيرمه شي.

خطرات (Hazards) څه شي دي؟

- کله چي د بريښنا سره کار کيږي بايد ډيره پاملرنه وشي تر څو له خطراتو څخه ځان ساتنه وشي. ډاډ تر لاسه کړئ چي ټول بريښنايي وسايل او آلات په ښه او مناسبه توګه کار کوي، او په ښه کارى حالت کي قرار لري.

خطرات (Hazards) څه شي دي؟

- ټراکټورنه او داسي نور سامان آلات د طاقت او توان پر اساس فعالیت کوي. پدي ځان پوهول چي دغه وسایل څرنګه کار کوي او څرنګه باید په کار واچول شي، په کومه چټکتیا او سرعت باید له دغو وسایلو څخه کار واخستل شي دا هغه موارد دي چي د خطراتو په کمیدو کي مرسته کوي. داډ تر لاسه کړئ چي ملاوندني (کمربند) تړلي دي او د خوندي توب ټول وسایل پخپل ځاي کی موجود او فعاله دي.

خطرات (Hazards) څه شي دي؟

- ددي لپاره چي د خطر د را مینځ ته کیدو مخنیوي وشي باید کیمیاوي توکي او مواد په ډیره پاملرنه سره لاس په لاس شي. تل باید دا معلومه کړي چي دغه کیمیاوي توکي دڅه لپاره کارول کیږي او بیا یي د لاربنووني سره سم وکاروئ. که چیري د کیمیاوي توکیو په اړه کومه اندیښنه او شک موجود وي نو ژر تر ژره معلوماتي پاڼه (MSDS) مطالعه کړئ د پاڼي دلاربنوونو سره سم محافظوي لاربنووني تعقیب کړئ. هغه ځاي سره چي کیمیاوي توکي په تماس کي شوي دي هغه ښه پاک کړئ.

خطرات (Hazards) څه شي دي؟

- د اور او تودوخي سره نژدي کار کونه د ډيري پاملرني غوښتنه کوي. په ځانګړي توګه تودوخه چې په سترګو نه ليدل کيږي ډير خطرناکه وي.

خطرات (Hazards) څه شي دي؟

- کله چي خارویو ته نژدي کار کوي له ډیري پاملرني څخه ګټه واخلي، خاروي کیداي شي انسانانو په ځانګړي توګه ماشومانو ته د ضرر او زیان رسولو لامل شي. د خارویو له خطر څخه ډیره ښه د ژوغورني لاره دا ده چي ځان پوه کړو چي د خاروي سره څه ډول سلوک وکړو، او کله چي له دوي څخه کار اخستل کیږي یا دوي ته نژدي کار کوو باید جدي پاملرنه وکړو.

خطرات (Hazards) څه شي دي؟

- نباتات کیداي شي خطرناکه وي. ځيني نباتات زهرجن وي نو باید پدي ځان پوه کړئ چي کوم ډول نباتات ستاسو په شاوخوا کي موجود دي او پدي هم ځان پوه کړئ چي کوم ډول نباتاتو سره باید ډیره پاملرنه وشي.

كورني محصولات او توليدات ځرنګه کيداي شي چي خطرناکه وي؟

- له هغو وسايلو او توليداتو څخه چي په کور او يا د کور په چاپيره کي ورڅخه ګټه اخلو کيداي شي د هغو وسايلو او محصولاتو په اندازه خطرناکه وي چي په مزرعو او لابراتوار کي ورڅخه کار اخلو.
- ډير داسي کورني توليدات شته که چيري له هغوي څخه په سمه توګه استفاده ونکړو، يا يي په نښه نکړو او يا يي هم د لارښووني پر اساس ونه کاروو نو کيداي شي ستړګو، پوست (څرمن) ته زيان ورسوي او آن دا چي د ناروغي لامل وګرځي.
- دغو توليدات ته په عمومي توګه زهرونه وايي.

كورني محصولات او توليدات څرنګه كيداي شي چي خطرناكه وي؟

- *(poison)* يا **زهر** هغه ماده ده چي حتي كيداي شي په كمده اندازه سره د ناورغي يا د مرګ لامل وګرځي.
- د ډيري (اكثريتو) زهر لرونكي مايعاتو پر ليبلونو باندي داسي نښي او سمبولونه شته چي د هغوي د خطرناكه توب څرګندوني كوي.
- نو اړينه خبره ده چي بايد دغه ځانګړي نښي او سمبولونه بايد پيدا كړو او د هغوي په معني باندي ځان پوه كړو.

كورني محصولات او توليدات څرنګه كيداي شي چي خطرناکه وي؟

- **(Caution)** احتیاط - ددی ښودنه کوی چی له وسایلو څخه د استفادی په حالت کی باید له پاملرنی او احتیاط څخه کار واخستل شی.
- **(Warning)** خبرداری– مونږ ته له مخکی څخه اطلاع راکوی چی که چیری اړونده لارښوونی په نظر کی ونه نیول شی وسیله یا تولید د خطر لامل ګرځی.
- **(Danger)** خطر - ددی معنی دا ده چی مرګ ژوبلی احتمال او پوټانسیل موجود دی.
- **(Flammable)** د اشتعال منونکی- کله چی دا نښه او علامه په کوم تولید باندی لیکلی وی نو دا معنی لری چی

كورني محصولات او توليدات څرنګه كيداي شي چي خطرناكه وي؟

- ټول زهرونه بايد په ځانګړو ځايونو کی له ماشومانو او کورنيو څارويو څخه په خوندی توګه وساتل شی.
- د هرهغه توليد چی د ليبل نښه له مينځه تللی وی، بايد په ډيره سمه توګه لری شی، دغسی توليدات ځکه خطرناکه دی چی هيڅوک د هغوی په داخلی محتوياتو باندی نه پوهيږی.

ځيني هغه شخصي (ځاني) د خوندي توب عادي دوله وسايل او سامان آلات

- که چیری د خطری احتمال موجود وی، له وسایل په مناسبه توګه استعمال کړی.
- محافظوی وسایل همیشه پټ او پوښلی وساتی او که چی د خوندی توب سامان آلات کاروی ځان پټ کړئ.
- ځانی یا شخصی محافظوی سامان آلات (PPE =Personal Protective Equipment) له هغو وسایلو څخه عبارت دی چی خلک له ځینو ژوبلو او زیانونو څخه خوندی ساتی.

ځيني هغه شخصي (ځاني) د خوندي توب عادي ډوله وسايل او سامان آلات

- مناسب شخصی سامان آلات (PPE) هلته غوره کیدای شی چی د فعالیت ډول او په فعالیت کی د خطراتو بڼه او د هغوی احتمال څرګنده وی.
- دغه شخصی سامان آلات د بیلابیلو موخو لپاره موجود دی د بیلګی په توګه د غوږونو د خوندی توب، د پوست (څرمن) او د ساکښنی د سیستم د محافظت او خوندی توب لپاره .

ځيني هغه شخصي (ځاني) د خوندي توب عادي ډوله وسايل او سامان آلات

1. **Rubber boots and steel-toed shoes** ربړي بوټان او هغه بوټان چي اوسپنيزه څوکي لري.
2. **Earmuffs (hearing muffs)** د غوږ ماغوګان
3. **Particle mask** د بڅرکو او ذراتو نقاب
4. **Face shield** د مخ سپر
5. **Safety glasses** د خوندي توب شيشه
6. **Goggles** هغه عينکي چي د سترګو د خوندي توب لپاره کارول کيږي.
7. **Earplugs (corded or uncorded)** پړئ لرونکي او بي پړيه د غوږ پلګونه
8. **Apron** پيش بند هغه ټوکر چي کارکوونکي يي د کار په وخت کي په ټټر بندي ښکارته لوري ته ځوړوي.
9. **Gloves** د لاس ماغوګان
10. **Eyewash bottle** د سترګو پريمنځلو د مايع بوتل

ځيني هغه شخصي (ځاني) د خوندي توب عادي ډوله وسايل او سامان آلات

بيا کتنه او لنډيز

- خوندي توب يعني څه؟ څرنګه کولاي شي خوندي توب يا محافظت عملي کړي؟
- خطرونه يعني څه؟ او دغه خطرونه په کومو ځايونو کي موجود وي؟
- کورني محصولات او توليدات څرنګه کيداي شي چي خطرناکه وي؟
- ځيني هغه شخصي (ځاني) د خوندي توب عادي ډوله وسايل او سامان آلات کوم دي؟